

behoort en als gevolg waarvan Marcuse thans niet in Oost-Duitsland, maar in de Verenigde Staten verblijft.

Ik meen, dat een christen in ieder geval nooit mag ophouden kritisch te staan tegenover de maatschappelijke orde, want hij kent de norm van het Koninkrijk Gods.¹⁰⁾ Maatschappelijk geëngageerd zijn is zeker de plicht van mensen, die wetenschap beoefenen en wetenschappelijk onderwijs mogen volgen. Ik weet, dat veel studenten ook daadwerkelijk bezig zijn op plaatsen, waar het maatschappelijk wringt. Van veel anderen zou de critiek op de maatschappij echter meer indruk maken, wanneer zij niet ook van de geneugten van de verbruikmaatschappij, als het hun goed uitkomt, profiteerden, en wanneer zij ook zelf zich wilden inzetten, b.v. in jeugdwerk voor de jeugd, die in de grote stad geen werkelijk thuis heeft of in een ontwikkelingsland.

Kritisch is de universiteit naar haar wezen. In de wetenschap kan men niets aanvaarden dan wanneer men alles tot de laatste vraag heeft doorgedacht. Zoals ieder mens heeft ook de beoefenaar van de wetenschap een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Zij is voor hem zelfs zwaarder. Hem is veel geschonken, van hem wordt dus ook veel geëist. Die kritische instelling zal bij ieder vak op een andere wijze blijken.

Ik zeg niet, dat de universiteit in elke faculteit en afdeling aan deze eis voldoet. Men kan mij geloven, wanneer ik zeg, dat ik iets van haar onvolkomenheden weet. Zo zou het echter wel moeten zijn en daar waar het niet zo is, zal men moeten zorgen, dat het zo wordt.

Men wil echter verder gaan; men wil, dat de universiteit zich vereenzelvigt met de maatschappij en als zodanig aan de maatschappelijke strijd deelneemt. Dit nu acht ik voor de universiteit levensgevaarlijk. Haar eerste taak is onderzoek, analyse, toetsing, schifting; haar eerste doel objectieve oordeelsvorming. Indien zij zich onmiddellijk in de maatschappelijke strijd begaf, zou zij juist daardoor tot een speelbal van belangengroepen worden. Ook de maatschappij zou daarmee niet gebaat zijn. Voor de vormgeving van de maatschappelijke orde is het van grote betekenis, dat er een gedistancieerd instituut als de universiteit is, waar belangeloze analyse en objectieve beschouwing van de werkelijkheid mogelijk zijn. Als universiteit een oordeel geven over maatschappelijke vragen zal alleen in enkele zeer, zeer klemmende mogelijk en nodig zijn. Ik wil wel zeggen, dat voor mij zulk een klemmende maatschappelijke vraag het rassenvraagstuk is. Een universiteit, die principieel daarin geen positie kiest, blijft beneden de maat.

Ik heb u verteld, dat mijn vrouw en ik het 300-jarig bestaan van de Universiteit van Lund hebben meegevierd. Natuurlijk is daarbij ook veel gesproken. Wat ons echter opviel is, dat de toespraken, die vanuit de Universiteit van Lund werden gehouden, direct betrekking hadden op toekomstige